

Seneste Nyt nr. 2

Foreningen Svend Gønge

Oktobre 2008

Her er en stribe af de hjælpere og optrædende, du kan opleve på Gøngemarkedet i kopier af dragter fra 1600-tallet!

Gøngerne – både de rigtige – og gengangere fra 1600-tallet kommer til gøngemarked i Lundby lørdag den 25. oktober.

Det er Foreningen Svend Gønge, som i samarbejde med Borgerforeningen Lundby, har arrangeret Gøngemarked 2008 i og ved Medborgerhuset Lundby den sidste lørdag i oktober.

Selve markedet varer fra kl. 12-17 og om aftenen er der fest for 150 mennesker i Medborgerhuset – menuen står på helstegt vildsvin.

Forberedelserne til markedet har været i gang i flere uger. I weekenderne mødes dygtige sypiger i Rytterskolen i Gl. Lundby, hvor der bliver lavet dragter som mænd og kvinder gik med i 1600-tallet.

- Vi skulle meget gerne have en stemning på markedet, så man kan forestille sig, at man fik lov til at kigge tilbage på den tid, hvor Gøngenhøvdingen Svend Poulsen levede i Lundby, siger formand for Foreningen Svend Gønge Peter Sten Hansen.

Autentisk

Den berømte Gøngenhøvding er årsagen til de mange aktiviteter, som for tiden sættes i værk af Foreningen Svend Gønge på Sydsjælland. I 2010 fylder Svend 400 år, og det er fejringen af denne begivenhed, samt ønsket om at skaffe ham varige mindesmærker på Sydsjælland, som det hele handler om.

Foreningerne bag markedet gør meget for at de optrædende og markedet er så autentisk som muligt.

- Vi tror, at det i det lange løb vil gavne os, at vi fremviser ting, som de faktisk kunne have været i 1600-tallet. Derfor vil man ikke opleve moderne tingel-tangel i boderne, vi har udvalgt vores deltagere med stor omhu, siger bestyrelsesmedlem og kasserer i Foreningen Svend Gønge Villy Lorch.

Det gælder også det tøj, som hjælpere og personer er udklædt i. Her har dragthistoriker Dorothy Jones, der er free lance-medarbejder ved Næstved Museum, været en god konsulent. Og hvis der er nogen, der ved noget om 1600-tallets dragter, så er det hende. Dorothy Jones vil i øvrigt vise

tro kopier af og fortælle om dragter fra 1600-tallet på markedet.

Internationale gæster

Det er ikke kun moderne kopier af de gamle gønger og snaphaner fra Sydsjælland, der kommer til markedet. En stor delegation på omkring 30-40 personer kommer fra Lundbys venskabsby i Gøngelandet Lönsboda. Og de har netop afholdt deres snaphanemarked i sommers og glæder sig til at se, hvad vennerne nede i Danmark kan præstere.

En mindre delegation fra Lundbys tyske venskabsby Lohmen kommer også og glæder sig til at fortælle danskerne om deres fortræffeligheder og møde "die dänische Schnapphanen".

En speciel gæst er naturfoto-

grafen Magnus Augustsson fra Glimåkra i Skåne, som kommer og viser to billedserier om naturen og menneskene i Gøngelandet. En af serierne blev vist under Lundbyborgernes besøg i Gønge i sommers, og det var dybt betagende og giver et fremragende billede af Gøngelandets storhed og sjæl. I øvrigt vil hjemmebiografen under markedet også vise en lokalt fremstillet diasserie om Gøngenhøvdingen Svend Poulssens fantastiske liv og sven-skekrigene.

Klar til Gøngemarked

Vi mødes til gøngemarked lørdag den 25. oktober kl. 12 i Medborgerhuset Lundby, Banevej 4, 4750 Lundby.

Foreningen Svend Gønge

Møllergaarden 3 4750 Lundby
Tlf. 6130 1004
goenge@lundbyweb.dk
www.lundbyweb.dk

**Bestyrelse, valgt på stiftende
generalforsamling den 12.
juni 2008:**

Formand: Peter Sten Hansen,
Lundby, Vordingborg Kommune

Næstformand: Gunnar Stobbe,
St. Røttinge, Næstved Kommune

Kasserer: Villy Lorich, Udby,
Vordingborg Kommune

Sekretær: Jens Beck, Tapper-
nøje, Næstved Kommune

Medlemmer: Heinz Hamann,
Faxø Kommune
Gina Øbakke, Stevns Kommu-
ne

Suppleanter: Mona Hamann,
Faxø Kommune

**Ambassadører for Forenin-
gen Svend:**

Godsejer, kammerherre og
hofjægmester **Bernt Jo-
han Collet**, Lundbygård
Hofjægmester og godsejer
Peter Zobel, Bækkeskov
Godsejer Peter Oxholm Til-
lisch, Rosenfeldt
Godsejer **Gerner Wolff-
Sneedorff**, Engelholm
Borgmester **Henrik Hol-
mer**, Vordingborg Kommu-
ne

Borgmester **Henning Jen-
sen**, Næstved Kommune
Borgmester **René Tuekær**,
Faxø Kommune
Borgmester **Poul Arne Niel-
sen**, Stevns Kommune
Borgmester **Anders Petters-
son**, Osby Kommun
Viceborgmester **Erland
Nilsson**, Osby Kommun
Kultur- og fritidschef **Pia
Dahl**, Vordingborg Kommu-
ne

Kultur- og fritidschef i
Osby Kommun **Tommy
Johansson**

Kollektive medlemmer:
Lundby Menighedsråd
Borgerforeningen Lundby

*Pastor Nils Glud giver syndsforla-
delse på Gøngemarkedet.*

På markedspladsen bag Med-
borgerhuset vil der være en
10-12 boder, som rent fysisk
er fremstillet af arbejdsgrup-
pen bag markedet. Denne ar-
bejdsgruppe består af frivillige
fra Foreningen Svend Gønge,
Borgerforeningen Lundby og
deltagere i sommerens
venskabsstur til Lönsboda.
Der vil være en smedje, kul-
svierne fra Eskilstrup laver
kogekaffe og flæskemande-
kage, hørværkstedet fra Køng
Museer kommer til Lundby i
dagens anledning og det sam-
me gør en bod med informati-
oner om Borgcenteret i Vor-
dingborg. Og så kan man el-
lers møde en pottemager, som
blandt andet laver Svend Gøn-
ge-krus, en biavler, som viser
nogle af de mange ting, man
kan få ud af bier, vi får de-
monstreret de gamle håndværk

Få velsignelse af Pastor Nils

pileflet, uld og filt,
skind og urtesalt, træ
og ben. Mere kan være
på vej!

Når man skal have en
fornemmelse af forti-
den er ikke mindst mad
og drikke vigtig.

Hvis man laver retter
sådan nogenlunde, som

man gjorde tidligere, kan man
jo faktisk smage på fortiden.
Og det kommer man også til
på Gøngemarked 2008 i Lund-
by. Der vil være historiske
pølser, som man kan købe til
spisning på stedet. Og hele
dagen vil det være muligt at
købe historiske ølsorter fra
Bryghuset Møn – serveret fra
fad. Vi kalder de to ølsorter, vi
forhandler Sorte Svend og
Chr. IV's Honningporter. Der-
udover vil Jeppe sørge for, at
det bliver muligt at få sig en
stærk dram i Jepes Brænde-
vinsbod.

- Singot, Jeppe!

Endelig har vores tyske venner
lovet at tage nogle gode dråber
med fra deres hjemegn. Nem-
lig en herlig Kräuterbitter.

Særligt program for børn

Børnene er der også tænkt på

til Gøngemarked 2008 i Lund-
by. Susanne Lorich fra Udby
vil stå for sjove udfordringer
til små og større børn. Det er
lege som stylter, tøndebånd,
fildbold, kæpheste, snurretop,
terra og so i hul.

Og mon ikke også børnene vil
plage deres mor og far for at få
en tur med hestevognen, som
fra 13-16 kører bytur i Lund-
by, fra Medborgerhuset til
Lundby Kirke og tilbage igen.
På turen kommer vi forbi min-
destenen for Svend Gønge, og
guide på turen er ingen ringere
end formanden for Lundby
Sognearkiv Karen Johansson.

Fest om aftenen

Lørdag aften kl. 18 er der spis-
ning for 150 gæster. Menuen
står på helstegt vildsvin med
tilbehør. Det er muligt at købe
overskydende billetter på mar-
kedet fra kl. 12. Fra kl. 20 er
der underholdning for gæster
og spisende i Medborgerhusets
store sal, blandt andet med
deltagelse af Førslev-
spillemandene.

Borgmestre kommer

Markedet åbnes kl. 12. Når
Gjøngegarden har marcheret
gennem Lundby og er ankom-
met til Medborgerhuset foreta-
ger Borgmester Henrik Hol-
mer den officielle åbning af
markedet. Og det er også sand-
synligt, at borgmester Henning
Jensen, Næstved, med frue
gæster markedet om eftermid-
dagen. Arrangørerne forventer
også, at flere af Foreningen
Svend Gønges ambassadører
tager imod invitationen til at
deltage i markedet.

Markedet er i øvrigt støttet af
Storstrøms Byggecenter, Vel-
færdsministeriet og Ministeriet
for Fødevarer, Landbrug og
Fiskeri.

Følg med på
www.lundbyweb.dk

*Flittige sypiger har gjort det muligt at få fremstillet rigtigt
mange historiske dragter.*

Af Jens Beck

Man kan få varmen i mere end en forstand, når man bestrider det gamle håndværk – at være kulsvier... hvor livsglæden bobler frem.

Kulsvierne holder liv i gammelt håndværk

Eskildstrup Kulsvierlaug vil også være at finde på årets Gøngemarked.

De lærde er ikke helt enige om hvornår man i Danmark begyndte at lave trækul og træbjæ. Men at vi skal 2-3000 år baglæns er ikke helt skævt. Centralt i produktionen af trækul står milen.

En sindrig opstilling af løvfældende træbrænde, som efter antænding bliver overdækket af jord eller tørv. Med dette sikres en forkulning af træet.

Processen tager flere dage, hvor det så er nødvendigt med døgnvagt.

Med et ordinært bål kan man ikke nå varmegra-

der, der er i stand til at smelte metaller som bronze og jern. Det kan man med trækul, når man tilfører luft – O₂ – i rigelig mængde. Med denne teknologi lå det lige for at fremstille husgeråd, værktøj og våben til daglig brug.

Eskildstrup Kulsvierlaug

www.kulsvierlaug.dk

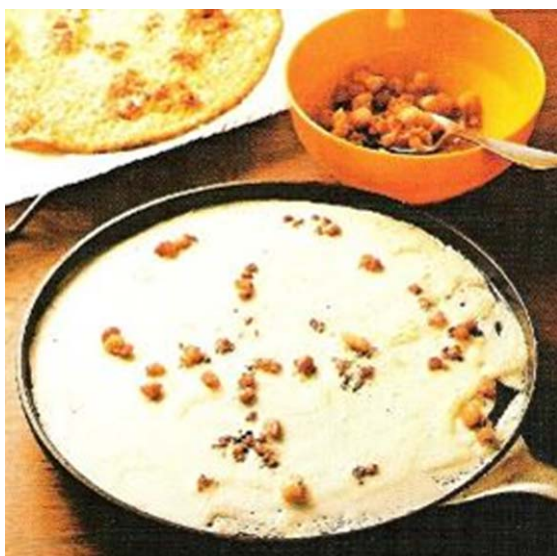
har som Foreningen Svend Gønge tætte forbindelser til venner i Sverige. Den 2. week end i juni afholder de Festival, hvor der blandt andet produceres kul. De svenske venner i Hofors holder deres festival i sidste week end i august.

På Gøngemarkedet i Lundby, 25. oktober, vil Kulsvierne kunne berette om erhvervet. Endvidere er der planer om fremstilling af lidt af den fourage, som kulsviere laskede sig med

ude i de mørke skove. Det kunne blandt andet være flæskepandekager med tyttebær og kagekaffe.

180 g hvedemel
6 dl mælk
¼ tsk. salt
2 æg
2-3 spsk. svinefedt til stegning
200 g stribet flæsk i skiver

Det i forvejen skårne og svitsede flæsk drysses over pandekagen, som steges så tynd som muligt. Den serveres med svensk tyttebærsyltetøj. Der kan ikke være tvivl om, at denne vidunderlige ret, også har været på menuen hos Svend og hans mænd under deres lange ture gennem skovene.

Glæd dig til at smage kulsvierens flæskepandekager med kagekaffe på Gøngemarkedet i Lundby.

Det er et stort og tidskrævende arbejde at bygge en mile til trækulsproduktion.

Epitafium fra Køng Kirke, Jens Jespersen og Ellen Nielsdatter fra 1673.

Denne mand har kendt Svend Gønge

Hvordan var dagligdagen i 1600 tallets Danmark? Hvad var den almindeligste spise? Hvordan gik man klædt? Hvilke tanker og drømme havde man i sit sind? Mon ikke det er tæt på ”Living History”?

Af Jens Beck

Køng Kirke.

Lørdag d. 25. oktober 2008 bliver en speciel dag i Foreningen Svend Gønges regi. I samarbejde med Borgerforeningen Lundby afholder vi et stort Gøngemarked i Lundby i

og ved Medborgerhuset fra kl. 12–24. Dette marked byder på gæster fra flere lande, hvor fællesnævneren er en præsentation af gøremål fra 1600-tallet.

Programmet for dagen kan læses på:

www.lundbyweb.dk.

I Medborgerhuset vil vi kunne finde Dorothy Jones. Hun er født og opvokset i det nordøstlige England, men er dansk gift og har boet her gennem 30 år.

Hendes helt store passion har siden barndommen været dragthistorien.

Dette har gennem lang tid medført talrige besøg på dragtmuseer, læsning af faglitteratur samt indsamling af tøj, sko og tilbehør. For at kunne forstå mekanismen bag modens udvikling, har det for hende været afgørende at følge forandringer i tilskæringen og at lave rekonstruktioner og kopier af dragter.

Denne funktionelt aktive proces er en del af begrebet: ”Living History”.

Der findes ikke meget faglitteratur om dragter og mode i 1600 tallets Danmark. Men...

I rigtig mange af vore kirker har det bedre borgerskab fået ophængt et kolossalt billedmateriale, nemlig epitafierne.

Nogle af disse er naive amatørproduktioner, mens andre er fantastiske kunstværker. Alle epitafier viser et uerstatteligt billedmateriale fra 1500 til 1700 tallets klædedragter i det bedre borgerskabs Danmark.

Epitafiet fra Køng Kirke er ydermere interessant, da det er lokalt i forhold til Svend Gønge. Det tidsmæssige aspekt gør, at der er en overvejende sandsynlighed for, at Svend Gønge har kendt denne familie.

På www.livinghistory.dk kan vi alle se og glæde os over det store arbejde, som Dorothy og hendes mand har lavet.

Dorothy Jones i en rekonstruktion af Birgitte Gøyes dragt.